

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMISEADUS tegelikkuse taustal

Haridusmess ja -konverents 28. - 29. jaanuaril 2010:

"Riik, kohalik omavalitsus ja ettevõtlus hariduses"

Tõnis Lukas

haridus- ja teadusminister

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMISEADUSE EELNÕU

olulised muutused

Haridus- ja Teadusministeerium

- **Õppekava ja õppekorraldus**
- **Õpilase arengu toetamine**
- **Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamine**
- **Vaimse ja füüsilise turvalisuse ning tervise kaitse tagamine koolis**
- **Koolikohustus**
- **Koolikorraldus (kooliliigid, koolitusluba, koolivõrk, rahastamine jne)**

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMISEADUSE eelnõu vajadus

- Kehtiv põhikooli- ja gümnaasiumiseadus jõustus 10. oktoobril 1993. aastal ja seda on praeguseks juba 43 korral muudetud. Selle tulemusel on seaduse tekst raskesti loetav, samuti paljuski mitmeti tõlgendatav. Mitmete teemade juures oli vajalik regulatsiooni terviklik uuendamine.
- Ühiskonnas aset leidnud muudatustega on tekkinud vajadus oluliselt täpsustada ja täiendada üldhariduskooli puudutavat seadusandlikku baasi. Täpsustada mitmeid olemasolevaid sätteid (näiteks õpilase koolikohustuse täitmine, õppekorraldusse puutuv jne). Täiendada regulatsiooni ja sätestada tingimused erivajadusega õpilaste õppe korraldamiseks, kvaliteetset haridust tagava koolivõrgu kujundamiseks, kooli vaimse ja füüsilise keskkonna turvalisuse tagamiseks, määratleda seaduse tasandil õppekavade aluspõhimõtted jne.

- Põhikooli ja gümnaasiumi õppekavad on eraldatud, et rõhutada põhikooli ja gümnaasiumi, kui kahte selgelt eristatavat haridusastet, millel on omad eesmärgid ning selge lõpptulemus.

- Ainekavade arenduse peamiseks ülesanneteks oli
  - ✓ vähendada õpilaste koormust,
  - ✓ suunata õpetajaid kasutama õppeprotsessis aktiivseid õppemeetodeid,
  - ✓ lõimida ainekavad valdkondlikult,
  - ✓ lõimida ainekavad õppekavade üldosadega, arvestades alusväärtusi, läbivaid teemasid ja teisi üldosa nõudeid ning põhimõtteid,
  - ✓ suurendada ainekavade “elulähedust”, suunata õpilased vaatlema ja analüüsima ümbritsevat ja iseennast.

- Gümnaasiumi õppekavas on suurendatakse oluliselt õpilaste valikuvõimalusi.

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMISEADUSE EELNÕU

õppes osalemine ja õppes puudumine

- Õpilasel on õigus ja kohustus täita õpiülesandeid ja osaleda temale kooli päevakavas või individuaalses õppekavas ettenähtud õppes.
- Kool hindab, kas õppes puudumise põhjuseid saab lugeda mõjuvaks. Õppetundidest puudumise mõjuvad põhjused loetletud seaduses: õpilase haigestumine või temale tervishoiuteenuse osutamine; läbimatu koolitee või muu vääramatu jõud; olulised perekondlikud põhjused; muud kooli poolt mõjuvaks loetud põhjused.
- Statsionaarses õppevormis põhiharidust omandava koolikohustusliku õpilase õppes puudumisest teavitamine ning rakendatavad meetmed.

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMISEADUSE EELNÕU

Õpilase arengu toetamine

- Õpilase arengu ja toimetuleku jälgimine. Õpilase võimete ja annete kõrgeimaile võimalikule tasemele arendamiseks tuleb koolis selgitada välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valida sobivad õppemeetodid ning korraldada diferentseeritud õpet. Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.
- Õpilasele tagatakse vähemalt eripedagoogi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus
- Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga koolis vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguvestlus.

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMISEADUSE EELNÕU

vaimse ja füüsilise turvalisuse tagamine

- Õpilaste ja kooli töötajate vaimset või füüsilist turvalisust ohustavate olukordade ennetamise, neile reageerimise, juhtumitest teavitamise, nende juhtumite lahendamise kord kooskõlastatakse kooli pidajaga ja sätestatakse kooli kodukorras.
- Kool võib turvalisust ohustava olukorra ennetamiseks ning olukorrale reageerimiseks kasutada kooli territooriumil jälgimisseadmestikku .
- Turvalisuse tagamiseks ning piiratud teovõimega õpilaste järelevalvetuse ärahoidmiseks võib kool kontrollida kooli hoonest või territooriumilt sisse- ja väljaliikumist ning kokkuleppel vanemaga piirata statsionaarses õppevormis põhiharidust omandava piiratud teovõimega õpilase kooli hoonest või territooriumilt väljaliikumist
- Hädaolukorra lahendamine koolis - direktor korraldab kooli hädaolukorra lahendamise plaani väljatöötamise, kaasates õppenõukogu ja hoolekogu ning eksperte vastavalt vajadusele.

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMISEADUSE EELNÕU

tugi ja mõjutusmeetmete rakendamine koolis

- Eesmärgiga mõjutada õpilasi kooli kodukorra kohaselt käituma ja teistest lugu pidama ning ennetada turvalisust ohustavate olukordade tekkimist koolis, võib õpilase suhtes rakendada mõjutusmeetmeid. Eelnõus on toodud lahtine loetelu meetmetest. Osad neist on toetavad (vestlus õpilasega, tugiisiku määramine, nõustamine, vastuvõtmine huviringi, õpilaskodusse, pikapäevarühma jne) teised karistuslikku laadi (keeld võtta osa õppekavavälisest tegevusest koolis, keeld võtta osa õppetööst, nn peale tunde jätmine).
- Kohaldatavad mõjutusmeetmed peavad olema põhjendatud, asjakohased ja proportsionaalsed. Meetme valikul tuleb arvestada õpilase kohta teadaolevaid omadusi, näiteks vanust, hariduslikke erivajadusi ja kultuurilisi või usulisi eritingimusi.
- Lisaks sellele on eelnõu kohaselt kooli töötajal õigus õpilaselt nõuda, et õpilane annaks ajutiselt kooli hoiule esemed ja ained, mida õpilane kasutab viisil, mis ei ole kooskõlas kooli kodukorraga. Kui õpilane sellest keeldub, võib talle kohaldada eelpool nimetatud meetmeid.

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMISEADUSE EELNÕU

erivajadustega õpilaste õppekorraldus

- Defineeritakse haridusliku erivajadusega õpilane
- Haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel kasutatakse pedagoogilis-psühholoogilist hindamist, erinevates tingimustes õpilase käitumise korduvat ja täpsemat vaatlust, õpilast ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe koondamist, õpilase meditsiinilisi ja logopeedilisi uuringuid.
- Hariduslike erivajadustega õpilastele õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest.
- Õpilase andekust käsitletakse eelnõu tähenduses haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus; akadeemiline võimekus; loominguline mõtlemine; liidrivõimed; võimed kujutavas või näitekunstis; psühhomotoorne võimekus.

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMISEADUSE EELNÕU

erivajadustega õpilaste õppekorraldus

- Eelnõu kohaselt sätestatakse haridusliku erivajadusega õpilaste õppekorralduse koordineerimise põhimõtted kooli õppekavas.
- Direktor määrab hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse eest vastutava isiku -*HEV õpilaste õppe koordineerija*, kelle ülesandeks on hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldamine ja õpilase arengu toetamiseks vajaliku koostöö koordineerimine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel
- Seaduses tuuakse eraldi välja vanema nõusolekul ja direktori otsusel ning vanema nõusolekul ja nõustamiskomisjoni soovitusel rakendatavad meetmed haridusliku erivajadusega õpilase arengu toetamiseks
- Uute võimalustena sätestatakse ühe õpilase õpetamisele keskendatud õppe rakendamine ja väga spetsiifiliste erivajadustega õpilaste õpetamine väikeklassis (kuni 4 õpilast)
- Sätestatakse lisaõpe põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava järgi lõpetanutele, mille eesmärk on pakkuda täiendavat ettevalmistust ja tuge õppe sujuvaks jätkamiseks või üleminekuks tööturule.

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMISEADUSE EELNÕU

koolikohustuse täitmine

- Koolikohustuslik on isik, kes on saanud enne jooksva aasta 1. septembrit seitsmeaastaseks. Isik on koolikohustuslik põhihariduse omandamiseni või 17-aastaseks saamiseni.
- Kultuurikomisjonis on praeguseks kokku lepitud regulatsioonis, mille kohaselt koolikohustus on kohustus osaleda põhikooli päevakavas või individuaalses õppekavas ettenähtud õppes, täita õpiülesandeid ja omandada teadmisi ja oskusi vastavalt oma võimetele. Juba ühest õppetunnist mõjuva põhjusega puudumine on selle kohustuse rikkumine. Riiklikult peetakse arvestust õpilaste üle, kes ei ole kantud ühegi kooli nimekirja ning õpilaste üle, kes on ühe õppeveerandi jooksul mõjuva põhjusega puudunud rohkem kui 20 protsendist õppetundidest (kantakse EHIS-sse). Nendele õpilastele meetmete rakendamiseks on võimalik pöörduda alaealiste komisjoni, kohaldada vanemale trahvi või üldkasulikku tööd.
- Eraldi on eelnõus välja toodud vanema, kooli ja elukohajärgse valla- või linna rakendatavad meetmed koolikohustuse täitmise tagamiseks.
- Esmakordselt sätestab eelnõu vanema vastutuse koolikohustuse mittetäitmise eest (trahv, üldkasulik töö)

KOOLIVÕRK

- Üldjuhul tegutseb põhikool või gümnaasium eraldi asutusena ning põhikoolis toimub õpe kõigil põhikooli kooliastmetel. Erandid sellest reeglist on seaduses ammendavalt loetletud.
- Valdade ja linnade ettepanekutel ja omavahelisel kokkuleppel võib valitsus kehtestada gümnaasiumipiirkonnad ning munitsipaalgümnaasiumide maksimaalse arvu nendes piirkondades. Gümnaasiumipiirkonna võib munitsipaalgümnaasiumi asutada juhul, kui teised gümnaasiumipiirkonda kuuluvad vallad või linnad on andnud selleks nõusoleku või on sõlminud lepingu ühise kooli asutamiseks.
- Nende gümnaasiumide koolitusload, mis ei vasta eelnõuga sätestatud tingimustele (nii korralduslikele kui sisulistele kvaliteedikriteeriumidele), tunnistatakse kehtetuks.
- Ülemineku lõpptähtaeg on 2015. aasta september.
- Kavas on esitada ettepanek keelata nn munitsipaal-erakoolide asutamine ja pidamine.

Õpilaste arvu prognoos üldhariduskoolide päevases õppes tabelina

Haridus- ja Teadusministeerium

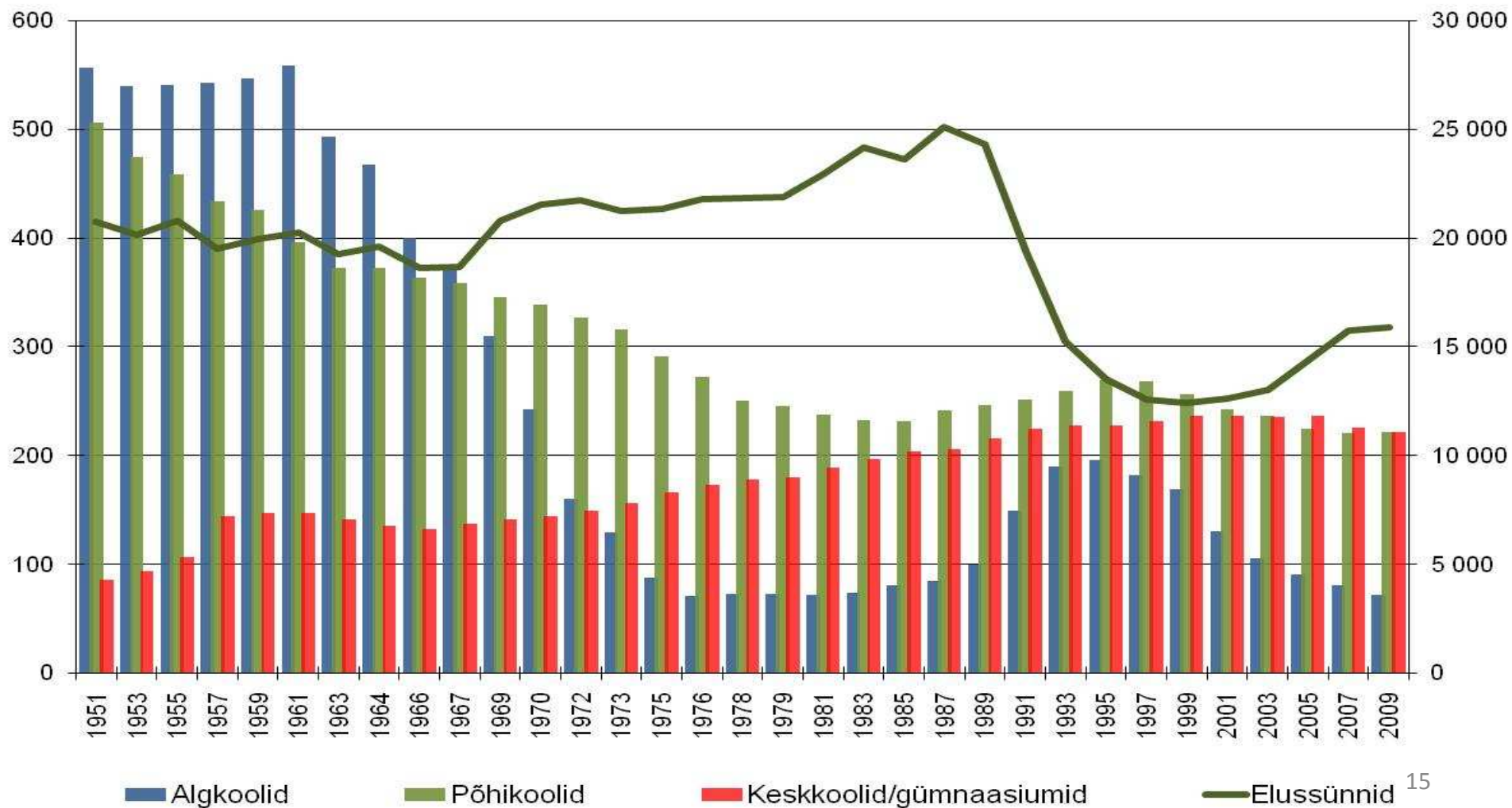
Kooliaste	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
1.–3. klass	36 866	37 720	38 990	40 930	42 400	44 280
sh 1. klass	12 426	12 900	13 530	14 390	14 830	15 420
4. –6. klass	36 689	35 860	36 090	36 560	37 740	38 650
7. –9. klass	42 699	39 740	38 020	36 550	35 730	35 970
gümnaasium	31 265	28 320	25 680	23 410	21 820	20 870
KOKKU	147 519	141 640	138 780	137 450	137 690	139 770

Õpilaste arvu prognoos üldhariduskoolide päevases õppes tabelina

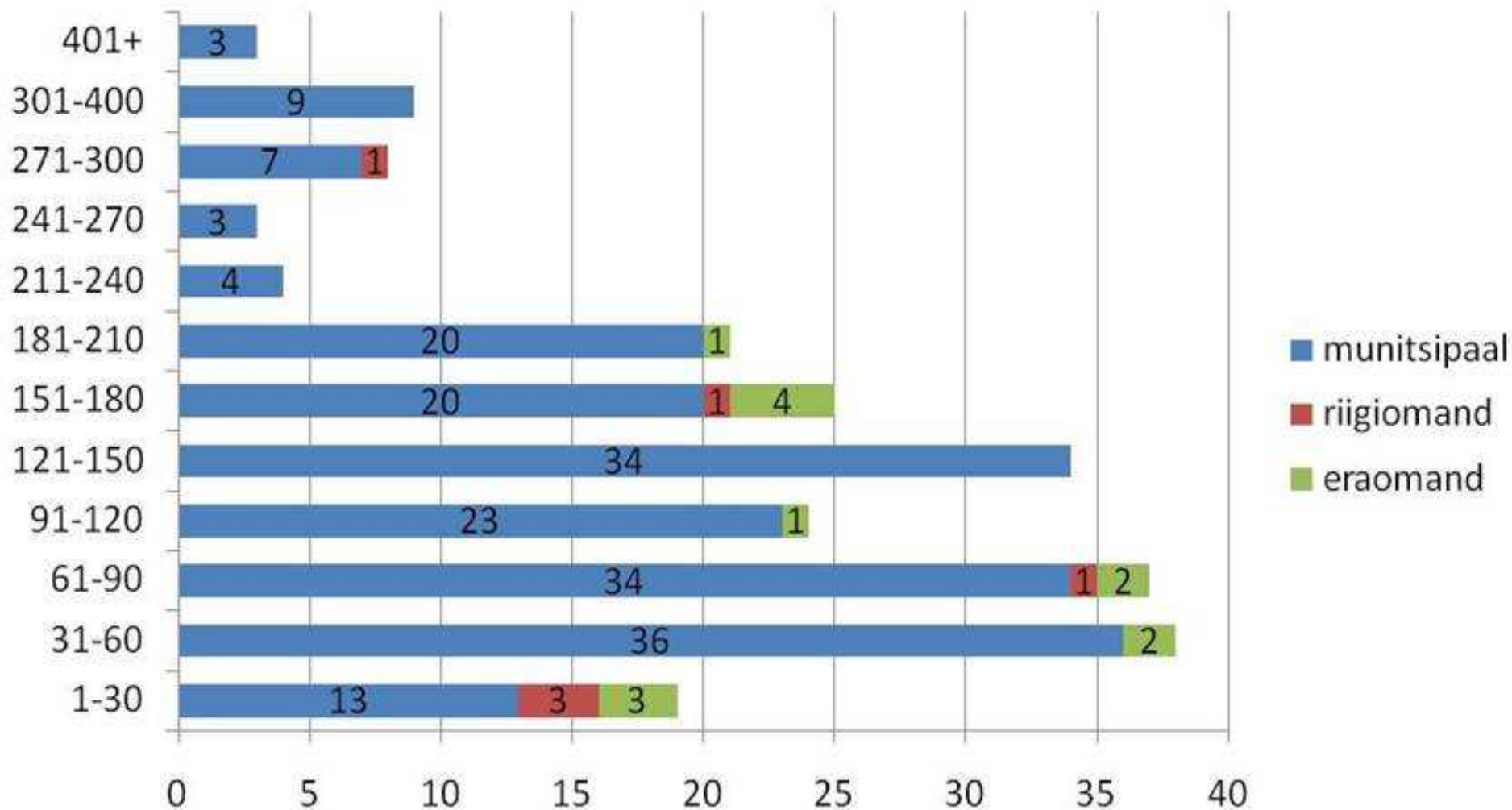
Haridus- ja Teadusministeerium

Kooliaste	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
1.–3. klass	36 866	37 720	38 990	40 930	42 400	44 280
sh 1. klass	12 426	12 900	13 530	14 390	14 830	15 420
4. –6. klass	36 689	35 860	36 090	36 560	37 740	38 650
7. –9. klass	42 699	39 740	38 020	36 550	35 730	35 970
gümnaasium	31 265	28 320	25 680	23 410	21 820	20 870
KOKKU	147 519	141 640	138 780	137 450	137 690	139 770

Tavaüldhariduskoolide arv 1951-2009 kooli tüüpide lõikes, sündide arv samal aastal

Koolide arv gümnaasiumiastme õpilaste arvu järgi 2009/2010

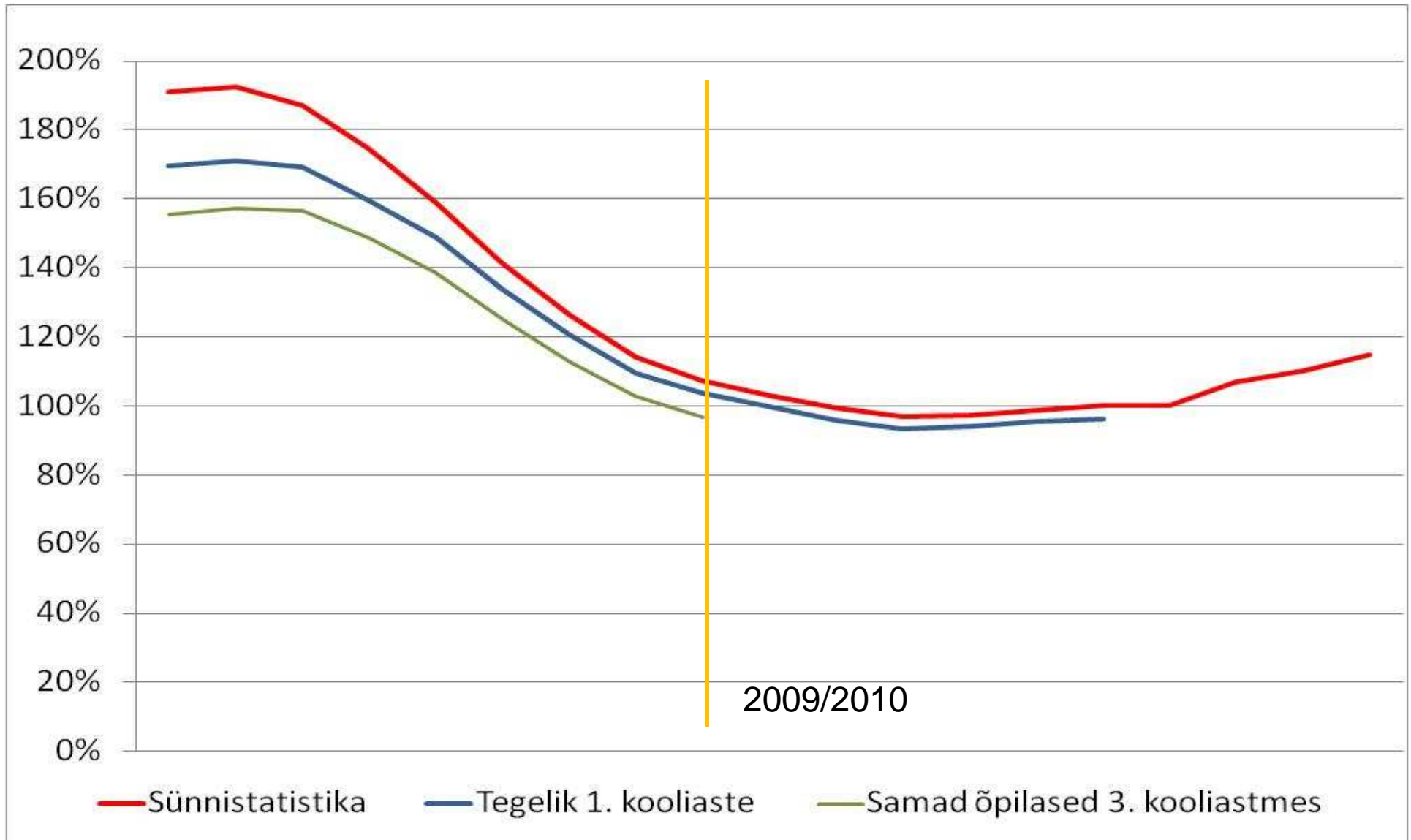

Õpilasränne

Rände mõjud õpilaste arvu muutusele üle Eesti.

Üldhariduse päevane õpe. Riigi-, munitsipaal- ja erakoolid.

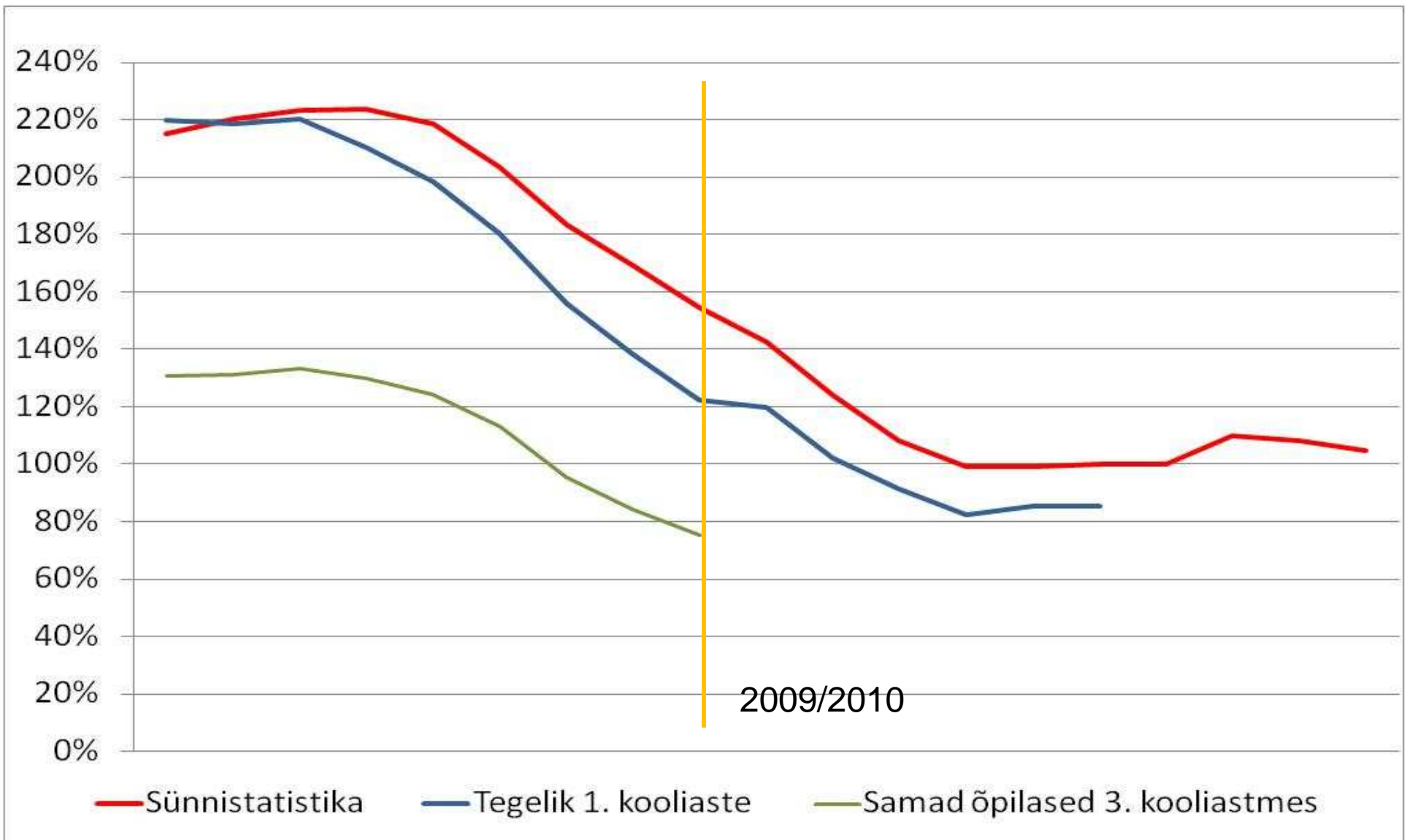
Haridus- ja Teadusministeerium

Hiiumaa

Rände mõjud õpilaste arvu muutusele

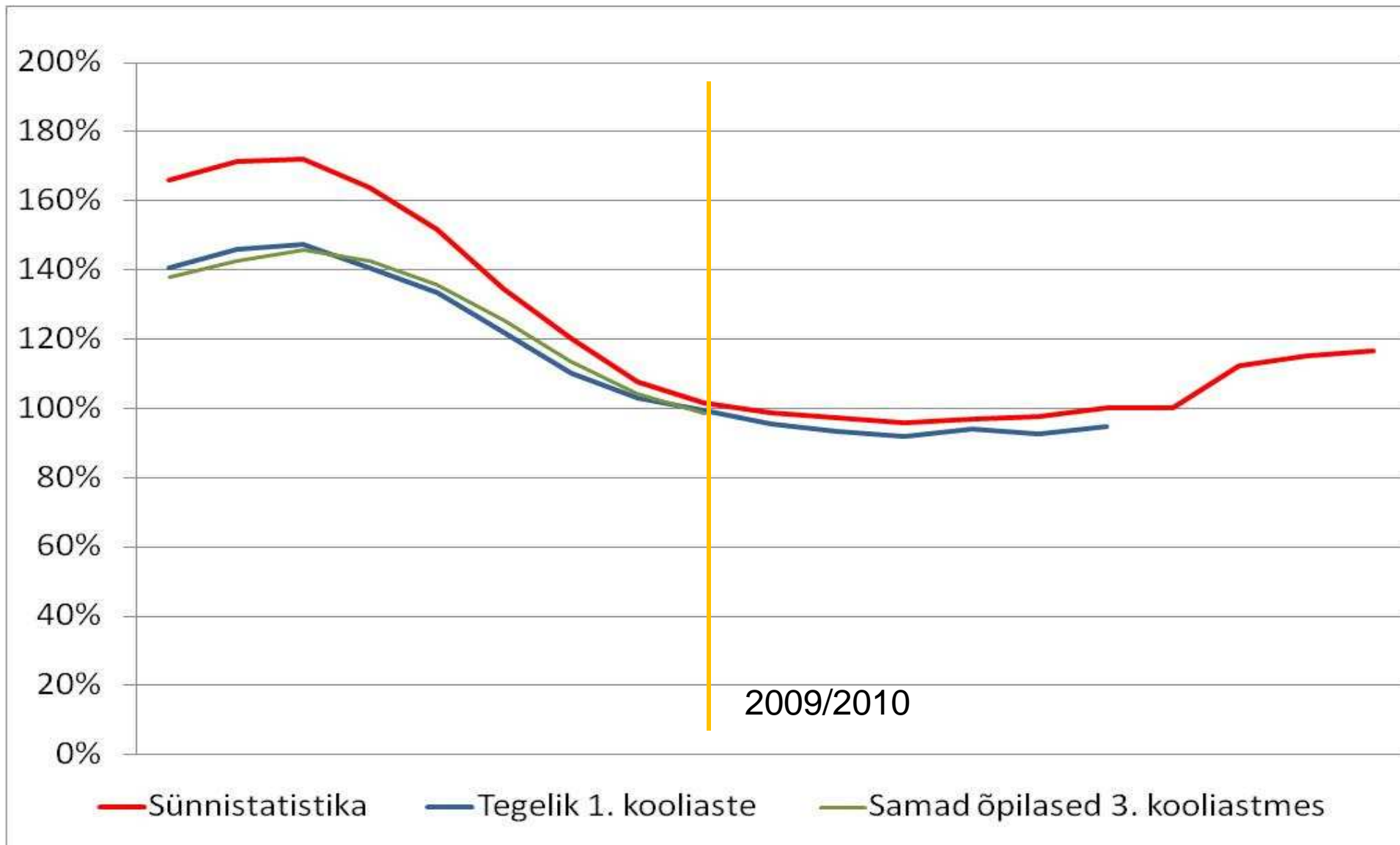
Haridus- ja Teadusministeerium

Tartumaa

Rände mõjud õpilaste arvu muutusele

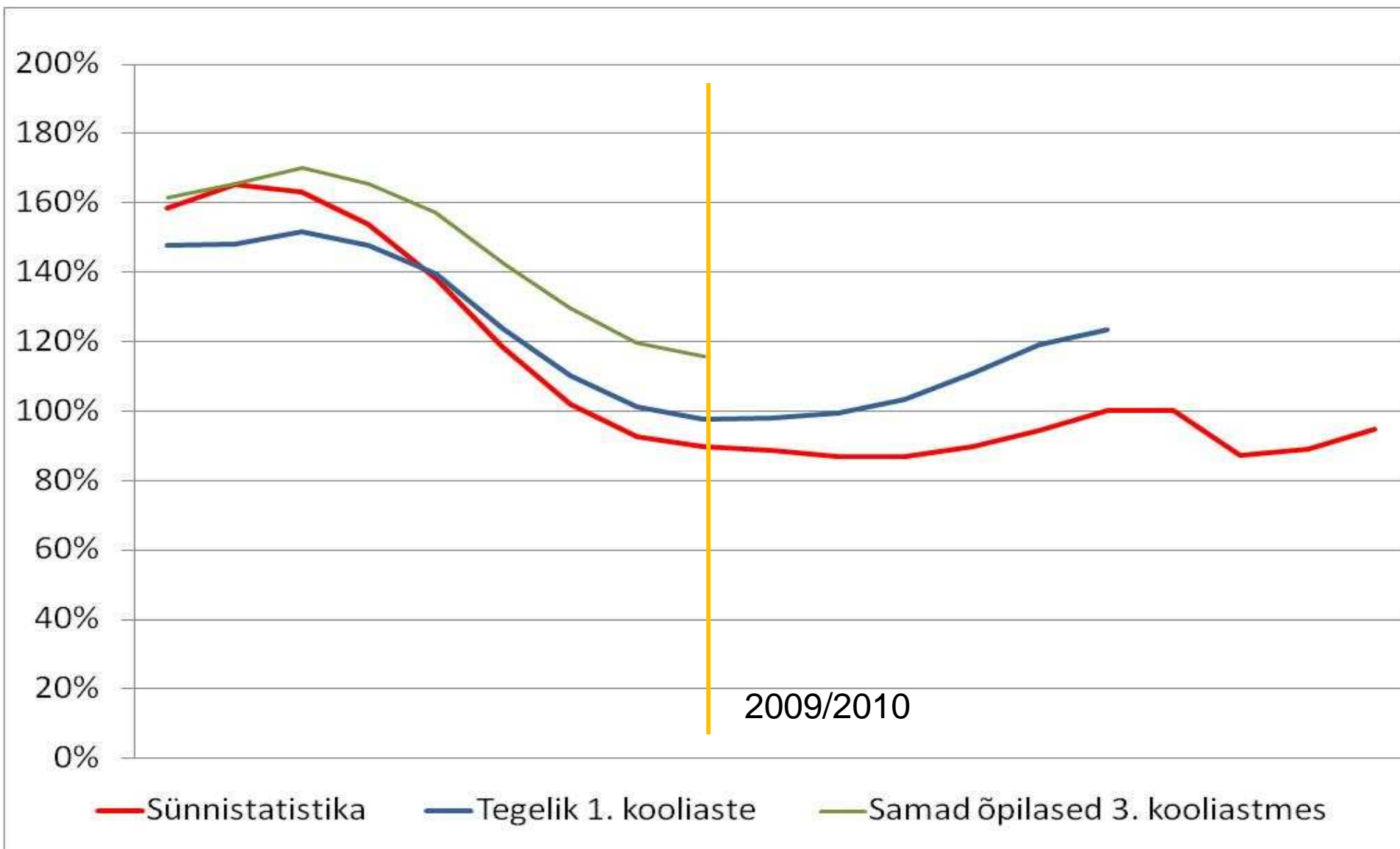
Haridus- ja Teadusministeerium

Harjumaa (va Tallinn)

Rände mõjud õpilaste arvu muutusele

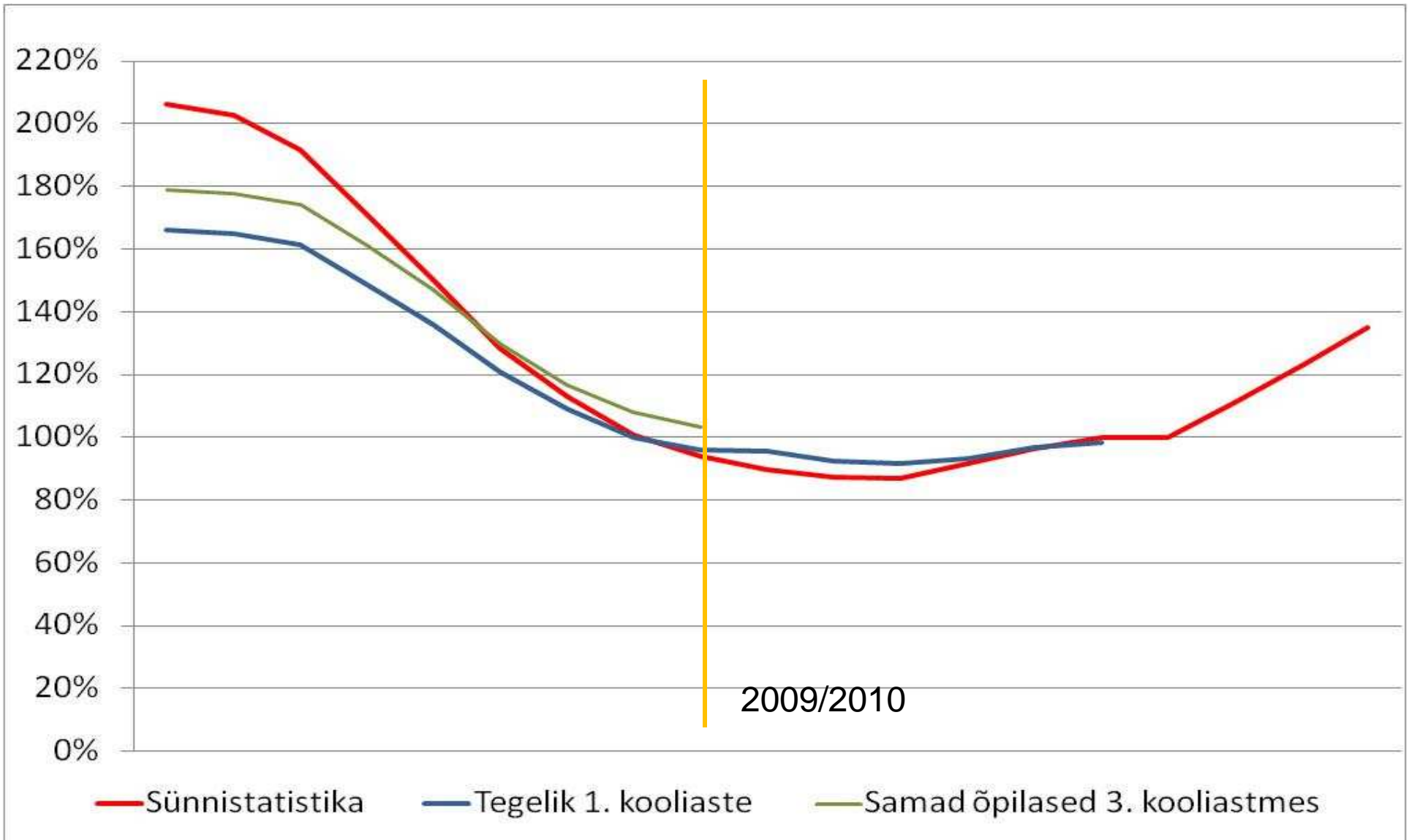
Haridus- ja Teadusministeerium

Tallinn

Rände mõjud õpilaste arvu muutusele.

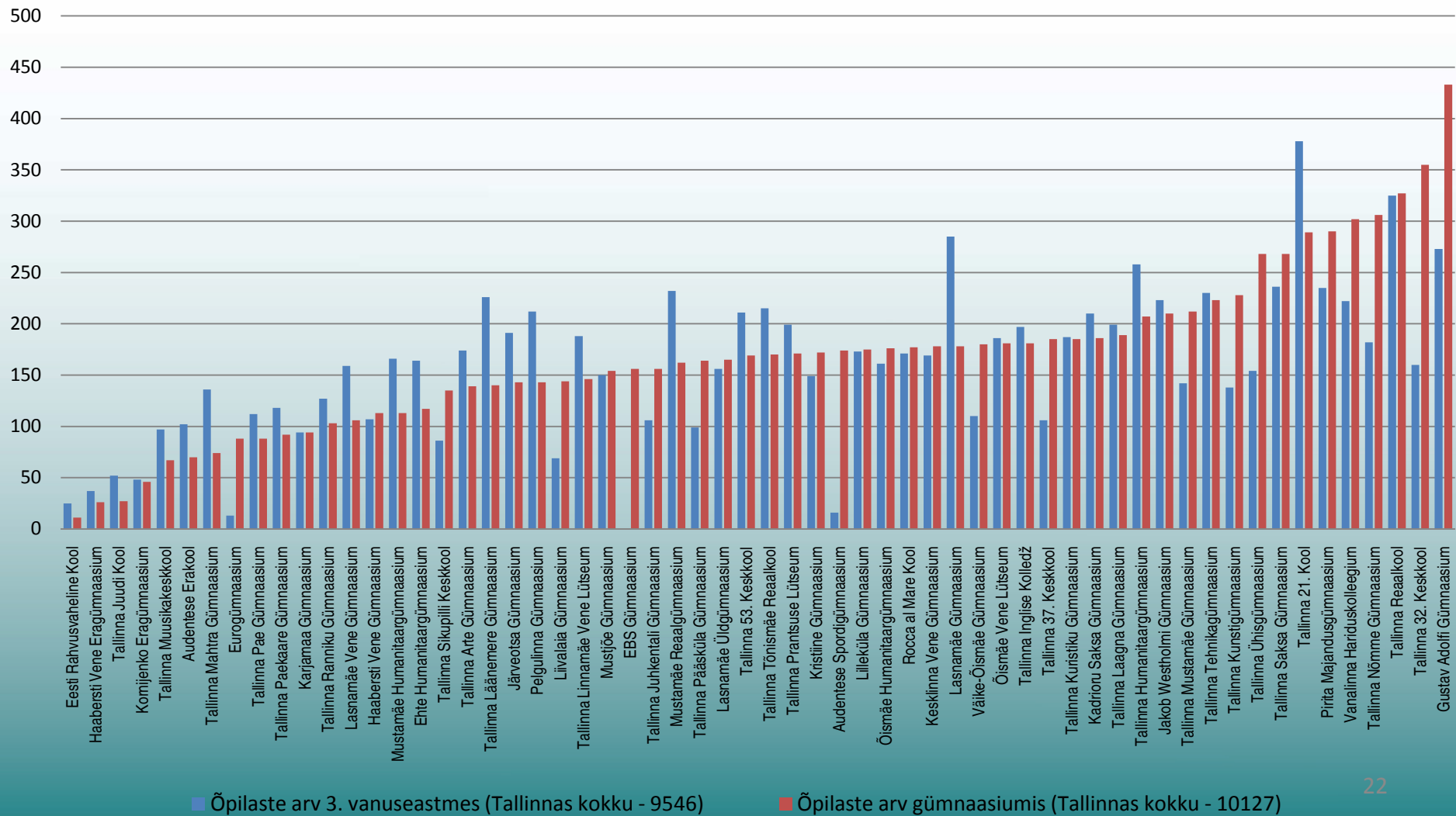
Haridus- ja Teadusministeerium

Tallinna koolid

Õpilaste arvu võrdlus

Õpilaste arv 7.-9. klassis ja gümnaasiumis

Täna kuulamast!